

SAMENVATTING

Context

Het onderzoeksproject UrbanGaia focust op de meervoudige functies en diensten die stedelijke groen-blauwe infrastructuur (urban green and blue infrastructure, U-GBI) kan leveren en vertrekt vanuit vier hypothesen:

- A. U-GBI verhoogt ecologische veerkracht,
- B. U-GBI verhoogt biodiversiteit, ecosysteem functies en diensten,
- C. U-GBI levert ecologische, sociale en economische baten,
- D. U-GBI verbetert het welzijn van iedereen.

Het hoofddoel van UrbanGaia is het ontwikkelen van een kader voor het evalueren, beheren en ontwikkelen van performante U-GBI in stedelijk gebied waarin de elementen van de vier hypothesen terug komen. UrbanGaia focust expliciet op ecologische en socio-economische effecten van bestaande U-GBI in vier case-studies (Coimbra in Portugal, Genk in België, Leipzig in Duitsland, Vilnius in Litouwen). De U-GBI performantie is op een transdisciplinaire wijze geanalyseerd, zo werd ecologisch en socio-economisch onderzoek gecombineerd met beleids- en governance analyses en worden er stakeholders in elke case-study betrokken om sturing en inzichten te geven aan het onderzoek.

Voor het ontwikkelen van het evaluatiekader wordt gebruik gemaakt van “Key Performance Indicators” (KPI). De KPI's kunnen gezien worden als hulpmiddelen om een reeks thema's op te volgen om de kwaliteit en performantie van U-GBI te beoordelen. Een goed KPI-kader voor U-GBI zou moeten helpen bij het ontwikkelen van nieuwe strategieën voor het verbeteren van stedelijke ecosystemen en de gerelateerde besluitvorming, beheer, planning en beleid met het oog op het verhogen van biodiversiteit en ecologische veerkracht en het verbeteren van diensten en hun impact op menselijk welzijn (voor iedereen).

Er wordt verwacht dat verbeterde U-GBI, en verbeterde planning en beheer van U-GBI, o.a. opportuniteiten brengt voor economische activiteiten (toerisme, horeca, sport, stedelijke landbouw, ...), de levenskwaliteit van haar inwoners verhoogt (gezondheidseffecten, vrijetijdsbesteding, sport, ...) en de ecologische kwaliteit verhoogt.

Doelstellingen

Het primaire doel is het ontwikkelen van een indicatoren kader bestaande uit KPI's waaronder ecologische, sociale en economische aspecten van U-GBI worden meegenomen. Bovendien wordt dit kader toegepast op de case studies om indicatoren te selecteren die aansluiten op hun lokale context voor het opvolgen van de performantie van hun U-GBI. Dit werd verdeeld in de volgende subdoelen:

- Ontwikkelen van een evaluatiekader dat flexibel genoeg is dat het van toepassing is op elke case study en tegelijkertijd een vergelijking over de case studies heen toe staat.
- Ontwikkelen van performance indicatoren voor governance aspecten (wordt U-GBI zo gepland dat het baten levert voor iedereen?)
- Identificeren van realistische (gezien de lokale context) performance indicatoren voor ecologische, sociale en economische baten voor elke case studie

Aanvullend had het project als doel om meer inzichten te krijgen in:

- De beleidscontext met de hoofdvraag: hoe wordt het concept U-GBI in het huidige beleid van de case studies opgenomen? En draagt het bij aan de planning en implementatie voor multifunctionele U-GBI voor iedereen?
- Het gebruik van U-GBI voor een gebruikers-georiënteerde planning en management van U-GBI: welke functies van U-GBI worden veel gebruikt en wat is hun motivatie?

Besluiten

- UrbanGaia heeft een KPI-kader ontwikkeld gebaseerd op de IPBES assessments. Dit kader omvat zowel de intrinsieke waarden van natuur (zoals biodiversiteit), instrumentele waarden zoals ecosysteemdiensten, en rationele waarden die betrekking hebben levenskwaliteit van inwoners.
- Het innovatieve KPI kader dat ontwikkeld werd binnen UrbanGaia (1) is flexibel genoeg om de concrete indicatoren aan te passen aan lokale problematieken en (2) laat toe om op een hoger niveau toch nog indicatorensets tussen cases te vergelijken. Bovendien werd er een methode ontwikkeld en gepubliceerd om, op basis van lokale kennis, de beste indicatoren voor iedere case studie te identificeren.
- Er is een kader ontwikkeld dat het planningsproces (governance) van U-GBI evalueert. Belangrijke aspecten in deze evaluatie zijn of alle relevante problemen en opportuniteiten van het gebied in rekening worden gebracht, of alle relevante stakeholders (inclusief bewoners) samenwerken en betrokken worden, en of er tot een multifunctionele en eerlijke toepassing van U-GBI gekomen kan worden.
- De beleidsanalyse laat zien dat het U-GBI concept in de case studies op verschillende wijze wordt opgenomen. In enkele case studies wordt het concept opgenomen zoals gedefinieerd in de EU strategie van groene infrastructuur, in andere case studies ontbreekt er een duidelijke definitie of wordt er een andere betekenis aan gegeven. Dit kan worden verklaard doordat er in het beleid andere omgevingsconcepten bestaan en worden toegepast en doordat het U-GBI concept kneedbaar is waardoor er verschillende interpretaties aangegeven kunnen worden. Om de EU strategie van groene infrastructuur meer op lokaal niveau te laten gelden zijn er meer “driving forces” nodig om het concept te verspreiden en toe te passen. Zulke driving forces kunnen onder andere zijn: samenwerking tussen steden en onderzoeksinstituten (via projecten) om concepten lokaal toe te passen, netwerken tussen beleidsmakers op verschillende niveaus om concepten van EU en nationaal niveau te verspreiden naar lokaal niveau, netwerken tussen stedelijke departementen waar ervaringen gedeeld kunnen worden, beschikbaar stellen van literatuur voor steden.
- Onderzoeksresultaten laten zien dat het moeilijk is om resultaten over ecosysteemdiensten gebruik en motivatie van de gebruikers over te dragen van één park of stad naar een andere park of stad. De resultaten suggereren dat het ontwerp van U-GBI moet voldoen aan specifieke lokale karakteristieken om gewenste voordelen aan gebruikers aan te bieden. De resultaten onderstrepen (1) het belang van het governance proces om lokale problematiek en opportuniteiten en verschillende gebruikers mee te nemen in het plannen en ontwerpen van gebruikers-georiënteerde U-GBI en (2) wanneer voordelen gemonitord worden, om een kader te hebben dat flexibel genoeg is om per stad verschillende indicatoren aan te koppelen die voor hen relevant zijn.

BR/175/A1/URBANGAIA-BE - Managing urban Biodiversity and Green Infrastructure to increase city resilience

Trefwoorden

Stedelijke groenblauwe infrastructuur, Key Performance Indicators, Meervoudige waardering, Beleidsanalyse, Governance analyse, Ecosysteemdiensten gebruik